

شماره چاپ: ۴۸

دوره نهم - سال اول

شماره ثبت: ۴۴

تاریخ چاپ: ۱۳۹۱/۴/۲۰

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«طرح تأسیس سازمان ملی استاندارد ایران»

کد موضوعی: ۳۱۰

شماره مسلسل: ۱۲۴۹۶

مردادماه ۱۳۹۱

به نام خدا

فهرست مطالب

۱.....	چکیده
۱.....	مقدمه
۳.....	ارزیابی شکلی و ماهوی مفاد طرح

اظهار نظر کارشناسی درباره: «طرح تأسیس سازمان ملی استاندارد ایران»

چکیده

با توجه به رویکرد نوین استانداردسازی در جهان و ابعاد فرابخشی مقوله استاندارد و مطالعات تطبیقی نظام‌های استاندارد در کشورهای مختلف جهان و به‌خصوص سیاست‌های کلی برنامه پنجم توسعه، موضوع اصلاح قانون جاری مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران و تشکیل سازمان ملی استاندارد ایران در راستای حمایت از تولید ملی و افزایش کیفیت محصولات و خدمات تولیدی کشور بسیار ضروری و حیاتی است. بنابراین کلیات طرح تأسیس سازمان ملی استاندارد ایران قویاً مورد قبول است. در این گزارش تکتک مفاد طرح به‌صورت شکلی و ماهوی مورد ارزیابی و تحلیل قرار گرفته‌اند و درخصوص هریک از موارد نیز پیشنهادهای لازم ارائه شده است.

مقدمه

پس از شکل‌گیری «رویکرد نوین استانداردسازی» در سال ۱۹۹۳ در اروپا و طرح اصول سیاست کیفیت اروپا، نگاه سنتی به مسئله استاندارد در دنیا تغییر پیدا کرد. در مکانیسم‌های قدیم استانداردسازی در مثلث تضمین کیفیت، تولیدکننده و توزیع‌کننده برخوردی انفعالی یا غیرفعال در برابر عامل اصلی یعنی حکومت وجود داشت زیرا

در این دیدگاه عامل حکومت همچون سدی دیده می‌شد که باید در برابر آن از خود دفاع کرد و از نظارت‌های مستمر و نفس‌گیر آن فرار کرد. در این مکانیسم مصرف‌کننده از گردونه تصمیم‌گیری خارج می‌شود اما در روش جدید استانداردسازی، تضمین کیفیت به کمک قوانین حمایت از مصرف‌کننده انجام می‌شود. در این مکانیسم جدید عوامل نظارتی دولت‌ها نه تنها در برابر تولیدکننده توزیع‌کننده سد محسوب نمی‌شوند بلکه به نسبت قدرتی که در اختیار مصرف‌کننده قرار گرفته، دولت با ابزارهایی نظیر تأییدیه‌ها، پوشش‌های بیمه و... در برابر دعاوی مصرف‌کننده به تولیدکننده و توزیع‌کننده کمک می‌کند.

گفتنی است که قانون جاری مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران با نیازهای روز استانداردسازی کشور و مدل‌های نوین جهانی آن فاصله داشته و نیازمند بازنگری جامع است. با استناد به بند «۲۱-۴» سیاست‌های کلی برنامه پنجم توسعه و بند «و» ماده (۲۳۴) این برنامه مبنی بر توسعه و تقویت نظام استاندارد ملی و با توجه به رویکرد نوین استانداردسازی در جهان و مطالعات تطبیقی صورت گرفته^۱ پرداختن به این طرح در راستای حمایت از تولید و افزایش کیفیت محصولات و خدمات تولیدی بسیار ضروری و حیاتی است. در این گزارش ضمن تصریح پذیرش کلیات این طرح تلاش شده است تا تک‌تک مفاد طرح به صورت شکلی و ماهوی مورد ارزیابی و تحلیل قرار گیرند و پس از ارزیابی تحلیل موارد، پیشنهادهای لازم نیز ارائه گردد.

۱. مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، گزارش طرح مطالعاتی بازنگری قانون مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران، گزارش شماره ۱۰۸۸۶، تیرماه ۱۳۹۰.

ارزیابی شکلی و ماهوی مفاد طرح

در این قسمت تک تک مواد طرح به صورت شکلی و ماهوی مورد ارزیابی و تحلیل قرار می‌گیرند و پیشنهادات اصلاحی یا الحاقی نیز همزمان با بررسی طرح ارائه خواهد شد. قبل از ارزیابی مواد طرح، اصلاح عنوان طرح ضروری به نظر می‌رسد. برخلاف عنوان طرح با توجه به ماده (۴۶) طرح هدف اصلی، تأسیس یک سازمان جدید استاندارد نمی‌باشد بلکه تبدیل یا ارتقای مؤسسه فعلی استاندارد به سازمان ملی استاندارد ایران است. بنابراین به منظور اجتناب از شکل‌گیری شائبه تعارض با اصل هفتاد و پنجم قانون اساسی و اجرایی شدن حکم بند «۲۱-۴» سیاست‌های کلی برنامه پنجم توسعه و بند «و» ماده (۲۳۴) این برنامه پیشنهاد می‌شود عنوان طرح به «طرح ارتقای مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران» تغییر یابد.

ماده (۱)

در ماده (۱) طرح همانند ماده (۱) قانون فعلی مؤسسه استاندارد، بیشتر اهداف شکل‌گیری سازمان ملی استاندارد ایران مورد تأکید قرار گرفته است. اصولاً تعیین نوع استاندارد، تدوین استاندارد مورد نیاز، نشر استاندارد و نظارت بر اجرای این استانداردها از جمله اهداف چهارگانه مؤسسات استاندارد در کشورهای مختلف است با این تفاوت که اساساً امروزه اغلب مؤسسات استاندارد در کشورهای دیگر بجز فعالیت‌های مربوط به تدوین و نشر استانداردها، فعالیت دیگری انجام نمی‌دهند و در بخش تدوین نیز با گسترش محدوده استانداردها و فرآیندهای استانداردسازی و نیز

تخصصی بودن این موضوعات، از نهادهای تخصصی، واحدهای تولیدی و خدماتی ذیربط، مراکز علمی و پژوهشی و غیره کمک گرفته می‌شود. براساس رویکرد جدید نظام استانداردسازی،^۱ بخش‌های تدوین و نظارت بر استانداردها به دلیل وجود تعارض منافع در آنها کاملاً از هم منفک بوده و در اختیار یک ارگان قرار ندارند و براین اساس، ارکان انطباق‌دهی شامل تأیید صلاحیت بازرسان و اعتباربخشی آزمایشگاه‌ها و در نهایت صدور گواهی، باید دارای استقلال کامل باشد. بنابراین برای رفع این مشکل و مدیریت فعالیت‌های چهارگانه استانداردسازی، ارزیابی انطباق، تأیید صلاحیت و اندازه‌شناسی لازم است مراکز چهارگانه فوق‌الذکر به صورت کاملاً مستقل با ساختاری مشابه شرکت‌های عمومی غیردولتی زیر نظر سازمان استاندارد ملی ایران فعالیت کنند. بنابراین با توجه به ماهیت سازمان که به تفصیل در بررسی ماده (۲) طرح، مورد ارزیابی و تحلیل قرار می‌گیرد، نام سازمان نباید تداعی‌کننده دولتی بودن آن باشد. به همین دلیل نام سازمان باید به سازمان استاندارد ملی ایران تغییر کند.

از طرف دیگر با توجه به اینکه در صدر ماده (۱) طرح، اهداف تشکیل سازمان ملی استاندارد ایران مطرح شده، لذا اضافه شدن اهداف کلان از قبیل شکوفایی اقتصادی و ارتقای سطح رفاه ملی، موضوعیت ندارد. همچنین نام بردن از عبارت «اجرای برنامه‌های استانداردسازی» در سطر ماده نیز با توجه به اهداف چهارگانه مطرح شده، دارای ابهام بوده و با وظایف متداول و مرسوم مؤسسات استاندارد،

مطابقت ندارد و بهتر است با عبارت «نشر یا ترویج استانداردهای ملی» جایگزین گردد. همچنین با توجه به مطالب گفته شده درخصوص تغییر عنوان طرح برای اجتناب از شکل‌گیری شائبه تعارض با اصل هفتادوپنجم قانون اساسی، ضروری است که عنوان طرح اصلاح گردد و موضوع تأسیس سازمان استاندارد به ارتقای مؤسسه فعلی استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران تغییر پیدا کند که در این صورت پیشنهاد می‌شود محتوای ماده (۱) که بیانگر اهداف و وظایف اصلی تشکیل یا تأسیس سازمان استاندارد می‌باشد باید به بند «۱» ماده (۵) طرح منتقل و تجمیع گردد.

بنابراین با توجه به نکات فوق‌الذکر پیشنهاد می‌شود ماده (۱) طرح به صورت زیر اصلاح گردد:

ماده (۱) - به منظور توسعه و تقویت نظام استاندارد ملی، مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران به سازمان استاندارد ملی ایران که در این قانون سازمان نامیده می‌شود، تغییر نام می‌یابد.

ماده (۲)

در ماده (۲) و (۴) طرح به موضوعات کلیدی و اساسی ماهیت سازمان اعم از دولتی یا غیردولتی بودن آن و ساختار تشکیلاتی سازمان می‌پردازد که در پیشبرد اهداف سازمان و دستیابی به رویکرد نوین استاندارد، بسیار حیاتی است.

همانگونه که در بررسی ماده (۱) طرح مطرح شد، براساس نظام استانداردسازی کنونی در جهان، انجام فعالیت‌های چهارگانه استانداردسازی، ارزیابی انطباق، تأیید

صلاحیت و اندازه‌شناسی توسط یک مجموعه واحد، موجب تعارض منافع خواهد شد. برای مثال نمی‌توان از یک طرف نمونه‌برداری و آزمایش و صدور گواهینامه را یک مجموعه انجام دهد و از طرف دیگر ارزیابی و تأیید صلاحیت آزمایشگاه و بازرسان را نیز به همان مجموعه واگذار کرد. زیرا دو فعالیت ارزیابی انطباق و تأیید صلاحیت در مقابل یکدیگر قرار دارند. برای مدیریت کردن فعالیت‌های چهارگانه فوق‌الذکر، روش‌های مختلفی در جهان وجود دارد بدین معنا در بعضی از کشورها مثل آلمان، انگلستان و تعدادی از کشورهای اروپایی، این فعالیت‌ها در سازمان‌های غیردولتی شکل گرفته و به صورت انحصاری مدیریت می‌شوند و به موازات آن این سازمان‌ها دارای روابط قراردادی با دولت مرکزی می‌باشند. در بعضی دیگر از کشورها مثل آمریکا، این فعالیت‌ها در تعداد زیادی سازمان‌های غیردولتی شکل گرفته و روابط آنها با دولت مرکزی چندان رسمی نیست.

در بسیاری از کشورهای جهان سوم این فعالیت‌ها در یک یا چند سازمان دولتی متشکل می‌شود. البته کشورهایی که اهمیت استانداردسازی در توسعه ملی را شناسایی کرده‌اند در حال بازنگری نظام استانداردسازی خود از یک نظام دولتی به نظام غیردولتی می‌باشند مثل مصر، ترکیه و بعضی کشورهای اروپای شرقی که در شرف الحاق به اتحادیه اروپا می‌باشند. بنابراین با توجه به ساختار اقتصادی و اجتماعی و چشم‌انداز پیش‌روی کشور، سیاست‌های کلی نظام و اسناد بالادستی به خصوص اجرای قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم و چهارم (۴۴) قانون اساسی از یک‌سو و ضرورت استقلال و اداره فعالیت‌های چهارگانه استانداردسازی،

ارزیابی انطباق، تأیید صلاحیت و اندازه‌شناسی متناسب با رویکرد نوین استانداردسازی پیشنهاد می‌شود مواد (۲) و (۴) طرح مذکور در هم ادغام شده و به صورت زیر اصلاح گردد:

ماده (۲) - سازمان دارای ماهیت عمومی غیردولتی بوده و متشکل از چهار مرکز مستقل استانداردسازی، ارزیابی انطباق، تأیید صلاحیت و اندازه‌شناسی اداره می‌شود.
تبصره - مراکز مستقل چهارگانه همانند سازمان دارای ماهیت عمومی غیردولتی بوده و اساسنامه آنها به تصویب شورای عالی استاندارد می‌رسد.

ماده (۳)

با توجه به تشریح فعالیت‌های چهارگانه مؤسسات استاندارد در بررسی مواد قبلی و محورهای مطرح شده در ماده (۴) این طرح و بار معنایی واژه‌های به‌کار رفته در متن ماده (۳) طرح، به نظر می‌رسد اولاً بیان امور استانداردسازی به صورت عام فاقد جامعیت لازم بوده و دربرگیرنده فعالیت‌های چهارگانه استانداردسازی، ارزیابی انطباق، تأیید صلاحیت و اندازه‌شناسی نخواهد بود ثانیاً بیان موضوع تنها مرجع رسمی بودن سازمان در بحث استاندارد، در بند «۱» ماده (۵) طرح مذکور، فصل وظایف، مطرح شده است و از حیث مکان‌یابی نیز، بیان محتوای ماده (۳) این طرح بیشتر با فصل وظایف و اختیارات همخوانی دارد.

بنابراین به منظور رعایت انسجام مواد، بار معنایی واژه‌ها و وجود محتوای

ماده (۳) در بند «۱» ماده (۵) پیشنهاد می‌شود:

ماده (۳) - حذف گردد.

ماده (۴)

همانگونه که در بررسی ماده (۲) طرح مطرح شد، محتوای ماده (۴) در ماده (۲) پیشنهادی، عیناً آمده است. بنابراین پیشنهاد می‌شود:

ماده (۴) - حذف گردد.

ماده (۵)

در زمینه اصلاح ماده (۵) طرح نکات زیر حائز اهمیت است:

۱. بند «۱» با نظام نوین استانداردسازی در جهان همخوانی دارد و باید مورد تأکید قرار گیرد و با توجه به مطالب گفته شده در ارزیابی ماده (۱) طرح، ضرورت دارد موضوع مأموریت اصلی سازمان استاندارد و انجام این مأموریت‌ها با همکاری شرکت‌ها، نهادها و دستگاه‌های ذیربط در راستای رویکرد نوین استانداردسازی مورد تأکید قرار گیرد.

۲. درخصوص بند «۳» باید گفت که در هنگام شکل‌گیری مؤسسه استاندارد فعلی به دلیل نبود مراکز پژوهشی و تحقیقاتی، این وظیفه به مؤسسه استاندارد سپرده شد. این درحالی است که اساساً وظیفه تحقیقات و پژوهش‌ها مربوط به مراکز پژوهشی، دانشگاه‌ها، صنایع و واحدهای تولیدی و خدماتی مختلف است و برای تدوین هر استاندارد، نمی‌توان محدود به پژوهش‌های یک پژوهشگاه و حتی یک کشور بود بلکه باید برآیند تمامی پژوهش‌های انجام شده در مورد آن استاندارد، مورد توجه قرار گیرد.

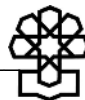
۳. با توجه به رویکرد نوین استانداردسازی، وظایف اصلی سازمان استاندارد از جمله تعیین نوع استاندارد، تدوین و نظارت باید به صورت برون‌سپاری و با همکاری نهادها و دستگاه‌های ذیربط صورت گیرد. به همین دلیل بند «۶» ماده (۵) طرح باید اصلاح گردد.

۴. درخصوص بند «۷» ذکر این نکته لازم است که سازمان استاندارد به‌تنهایی قادر نخواهد بود کیفیت تمامی کالاهای صادراتی ساخت داخل را کنترل نماید و از طرفی دیگر اصول بازرگانی آزاد را دچار خدشه می‌کند. بنابراین این وظیفه خطیر باید در فضای تولید و عرضه مرتبط با بازرگانی خارجی کشور تعریف شود. به همین دلیل با توجه به نظام نوین استانداردسازی در جهان ضرورت دارد این امر خطیر در قالب نظام جامع مدیریت کیفیت صادرات با همکاری دستگاه‌های ذیربط از قبیل وزارت صنعت، معدن و تجارت، گمرک و... صورت گیرد. البته دستگاه‌های اجرایی باید به انجام همکاری ملزم شوند.

۵. وجود بند «۸» در اصل و ماهیت، موضوع درستی است و باید در راستای حفظ حقوق مصرف‌کنندگان و شهروندان ایرانی خصوصاً حقوق اساسی آنها نظیر بهداشت و ایمنی مورد توجه قرار گیرد ولی با توجه به دلیل گفته شده درخصوص بند «۷»، این امر خطیر نیز باید با همکاری دستگاه‌های ذیربط با الزام قانونی صورت گیرد.

۶. وجود بندهای «۹»، «۱۰»، «۱۱» و «۱۳» جزو وظایف مهم سازمان و از حلقه‌های اصلی نظام استانداردسازی است و در مسیر ارتقای کیفیت تولید داخل، اهمیت بسزایی دارد.

۷. وجود بند «۱۲» با توجه به تعریف مرکز ملی مستقل اندازه‌شناسی در ساختار تشکیلاتی سازمان و شرح وظایف آن، ضرورتی ندارد.
۸. استفاده از واژه «کالیبره کردن» و «کالیبراسیون» در بندهای «۱۱» و «۱۳» بدون ذکر معادل فارسی آنها مغایر اصل پانزدهم قانون اساسی است.
۹. در تبصره این ماده، تفویض تصویب اساسنامه مراکز و شرکت‌های وابسته به سازمان، به شورای عالی استاندارد، مغایر اصل هشتادوپنجم قانون اساسی است. زیرا مرجع تصویب این قبیل اساسنامه‌ها، مجلس شورای اسلامی، کمیسیون‌های مجلس و یا هیئت وزیران است. از طرف دیگر با توجه به ساختار تشکیلاتی تعریف شده برای سازمان در مواد قبلی، بحث ایجاد شرکت‌ها ضرورتی ندارد و می‌توان حمایت از سازمان برای انجام کامل وظایف تخصصی را به ایجاد مراکز وابسته محدود کرد که نیازمند تصویب اساسنامه و یا در تعارض با اصل هشتادوپنجم قانون اساسی نباشد.
۱۰. با توجه به اهمیت و حساسیت مربوط به استانداردهای دارویی، انرژی هسته‌ای و استانداردهای دفاعی و عدم تعارض آنها با اصول رویکرد نوین استانداردسازی در جهان، ضرورت دارد موضوعات فوق‌الذکر در قالب تبصره به ماده (۵) این طرح اضافه شوند.
- بنابراین با توجه به نقطه‌نظرات مطرح شده در بالا پیشنهاد می‌شود بخشی از ماده (۵) طرح به صورت زیر اصلاح گردد:

اصلاح صدر ماده (۵)

مأموریت‌ها و وظایف سازمان مبتنی بر محورهای ماده (۲) این قانون به شرح زیر است:
بازنویسی بند «۱» - تعیین، تدوین و نشر استانداردهای ملی و نظارت بر استانداردهای کالا و خدمات (داخلی، وارداتی و صادراتی) هماهنگ با استانداردهای جهانی با همکاری شرکت‌ها، نهادها و دستگاه‌های ذیربط.

بند «۳» - حذف شود.

بازنویسی بند «۶» - نظارت بر اجرای استانداردهای اجباری با همکاری شرکت‌ها، نهادها و دستگاه‌های ذیربط.

اصلاح بند «۷» - عبارت زیر به انتهای بند «۷» اضافه گردد:

... با همکاری دستگاه‌های ذیربط ملزم به این قانون در قالب طرح جامع مدیریت کیفیت صادرات.

اصلاح بند «۸» - عبارت زیر به انتهای بند «۸» اضافه گردد:

... با همکاری دستگاه‌های ذیربط ملزم به این قانون.

اصلاح بند «۱۱» - عبارت «تنظیم کردن» قبل از عبارت «کالیبره کردن» اضافه شود و عبارت کالیبره کردن نیز در داخل پرانتز قرار گیرد.

بند «۱۲» - حذف شود.

اصلاح بند «۱۳» - عبارت «برسنجی» قبل از عبارت «کالیبراسیون» اضافه شود و عبارت کالیبراسیون نیز در داخل پرانتز قرار گیرد.

اصلاح تبصره:

۱. در سطر دوم عبارت «و شرکت‌های» حذف گردد.

۲. در سطر دوم و سوم عبارت‌های «اساسنامه» و «شرکت‌ها» حذف گردد.

۳. در سطر سوم بعد از کلمه «پیشنهاد»، کلمه «رئیس» اضافه شود.

تبصره جدید (الحاقی):

تعیین، تدوین، نشر و نظارت بر اجرای استانداردهای مواد دارویی برعهده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می‌باشد. همچنین نظارت بر اجرای استانداردهای مربوط به انرژی هسته‌ای و دفاعی برعهده دستگاه ذیربط است.

ماده (۶)

در این ماده وجود عبارت «حائز اهمیت» دارای ابهام است و معلوم نیست که این موضوع ناظر به کدام کالاها است و مکانیسم اجرایی این ماده کدام است. اگر منظور کالاهای دارای اثرات منفی یا سوء بر ایمنی و بهداشت عمومی است، آنگاه باید متن ماده را متناسب با این برداشت به صورت زیر اصلاح کرد:

ماده (۶) - سازمان موظف است نسبت به ارزیابی انطباق کالاهای ساخت داخل و وارداتی و نیز خدماتی که تأثیرات منفی یا سوء آن بر ایمنی و بهداشت عمومی به اثبات سازمان رسیده است، اقدام و نتایج حاصل را جهت اطلاع عموم و یا مراجع ذیربط اعلام نماید.

ماده (۷)

محتوای ماده در واقع ترکیبی از وظایف ارزیابی انطباق و بند «۱۱» ماده (۵) این طرح است. بنابراین به دلیل تکراری بودن این ماده پیشنهاد می‌شود:

ماده (۷) - حذف گردد.

ماده (۸)

به منظور اجتناب از تعارض آشکار با اصل یکصدوسی و هشتم قانون اساسی پیشنهاد می‌شود:

اصلاح ماده (۸)
در سطر سوم عبارت «دستورالعمل» جایگزین عبارت «آیین‌نامه‌ای» می‌گردد.

ماده (۹)

درج عبارت «کالیبراسیون» در این ماده بدون ذکر معادل خارجی آن در تعارض با اصل پانزدهم قانون اساسی است. به همین دلیل پیشنهاد می‌شود ماده (۹) به صورت ذیل اصلاح گردد:

اصلاح ماده (۹) - در سطر دوم عبارت «برسنجی» قبل از عبارت «کالیبراسیون» اضافه گردد و عبارت کالیبراسیون نیز در داخل پرانتز قرار گیرد.

ماده (۱۰)

این ماده طرح در واقع همان ماده (۶) قانون فعلی مؤسسه استاندارد است؛ اما با این تفاوت اساسی که موارد ذیل حذف شدند:

۱. در ذیل ماده، موضوع تعیین مهلت‌های لازم (که از سه ماه کمتر نباشد) برای اعلام استاندارد اجباری حذف شد.
۲. در ذیل تبصره «۱» موضوع اطلاع‌رسانی به عموم از طریق سایر رسانه‌های گروهی حذف شد.
۳. در ذیل تبصره «۲» موضوع پذیرش استانداردهای کشور مبدأ کالاهای وارداتی حذف شد.
۴. در تبصره «۴» موضوع فرآورده‌ها که مورد تصریح قرار گرفته بود، حذف گردید.

در ارزیابی و تحلیل مواد بالا باید گفت که حذف موضوع پذیرش استانداردهای

کشور مبدأ کالاهای وارداتی در ذیل تبصره «۲» مورد تأیید است زیرا نمی‌توان هر کالایی که با استانداردهای کشور مبدأ ساخته شده را مجاز برای واردات دانست. به‌عنوان نمونه استانداردهای کشور چین مورد پذیرش کشور ما قرار ندارد. همچنین حذف تعیین مهلت برای اعلام استاندارد اجباری به رفع تناقض درونی ماده (۶) قانون فعلی مؤسسه استاندارد کمک خواهد کرد زیرا وقتی سازمان استاندارد به این نتیجه رسید که کالایی به‌دلیل مسائل ایمنی، حفظ سلامت عمومی و غیره باید دارای استاندارد اجباری باشد آنگاه تعیین مهلت به واحد تولیدکننده آن کالا فاقد معنی بوده و به نوعی نقض غرض است.

موضوع حذف ذیل تبصره «۱» و تبصره «۴» قابل دفاع نیست زیرا که اولاً افزایش راه‌های اطلاع‌رسانی به مردم در دستیابی به اهداف تبصره بیشتر کمک خواهد کرد ثانیاً عدم تصریح فرآورده‌ها در تبصره «۴» به‌خصوص در امر تبلیغات محصول، ابهام‌برانگیز خواهد بود و محرومیت تبلیغات را بیشتر متوجه شرکت یا واحد تولیدی می‌کند تا خود آن فرآورده یا محصول. اصولاً یک واحد تولیدی ممکن است چندین محصول یا فرآورده تولید کند که فقط یک محصول آن مشمول استاندارد اجباری گردد. بنابراین محرومیت عدم تبلیغات رسمی ناشی از عدم رعایت استانداردها اجباری در مورد یک محصول خاص نباید به کل واحد تولیدی و سایر محصولات آن تعمیم داده شود. همچنین با توجه به ضرورت توجه به مسائل زیست‌محیطی در امر واردات کالاها، بهتر است این امر نیز در مسائل مطرح شده در تبصره «۲» گنجانده شود.

بنابراین با توجه به مطالب بالا پیشنهاد می‌شود ماده (۱۰) به صورت زیر

اصلاح گردد:

اصلاح ماده (۱۰)

اصلاح تبصره «۱» - در ذیل تبصره عبارت «و از طریق سایر رسانه‌های گروهی» پس از عبارت «کثیرالانتشار» اضافه گردد.

اصلاح تبصره «۲» - در سطر دوم عبارت «زیست‌محیطی» پس از کلمه «بهداشتی» اضافه شود.

اصلاح تبصره «۴» - در سطر سوم عبارت «این فرآورده‌ها» پس از عبارت «تبلیغات رسمی» اضافه گردد.

ماده (۱۱)

این ماده در واقع اقتباسی از ماده (۹) قانون فعلی مؤسسه استاندارد است. در این ماده هرچند به موضوع ممنوعیت تولید، تمرکز، توزیع و فروش اشاره شد اما در خصوص عدم رعایت این ممنوعیت‌ها، سکوت کرده است و مشخص نیست که آیا این امر مصداق جرم هست یا خیر؟ به همین دلیل به منظور رفع این کاستی باید در خصوص جرم بودن عدم رعایت این ممنوعیت و مرجع رسیدگی آن چاره‌اندیشی کرد.

بنابراین به منظور رفع نقیصه فوق‌الذکر پیشنهاد می‌شود ماده (۱۱) طرح

به صورت زیر اصلاح گردد:

اصلاح ماده (۱۱)

در ذیل این ماده عبارت «و در صورت عدم رعایت، به مجازات مذکور در این قانون محکوم خواهد شد» اضافه گردد.

ماده (۱۲)

این ماده در واقع از محتوای ماده (۱۳) قانون فعلی مؤسسه استاندارد استنتاج شده است و موضوعات مطرح شده در قانون فعلی از قبیل تعیین میزان حبس و یا جریمه نقدی را در قالب ضابط دادگستری بودن بازرسان و کارشناسان سازمان به حکم محاکم صالحه منوط کرده است. به منظور وحدت رویه قضایی میزان جریمه باید متناسب با جرائم متخلفان در قانون حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان باشد. به همین دلیل پیشنهاد می‌شود، پس از تصویب طرح تأسیس سازمان استاندارد ملی ایران، قانون حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان به تناسب این طرح مورد بازبینی و اصلاح قرار گیرد.

ماده (۱۲) - مورد تأیید است.

ماده (۱۳)

این ماده در حقیقت همان تبصره «۶» ماده (۹) قانون فعلی مؤسسه استاندارد است. در خصوص این ماده طرح دو نکته وجود دارد که به شرح ذیل است:

۱. واگذاری مسئولیت کنترل کیفیت واحدهای مشمول استاندارد اجباری به افراد دارای تحصیلات لازم و تجربه کافی،

۲. تصویب آیین‌نامه توسط شورای عالی استاندارد.

در ارتباط با نکته اول باید گفت که در راستای رویکرد جدید استانداردسازی در جهان باید فعالیت‌های استانداردسازی، تأیید صلاحیت و ارزیابی انطباق و امور نظارتی

را حتی‌المقدور برون‌سپاری کرد و با استفاده حداکثری از نهادهای غیردولتی و بخش خصوصی اعتباربخشی شده مجاز، صورت گیرد. به‌همین دلیل بجای واژه «افراد» ارجح است که از عبارت «افراد حقیقی و حقوقی» دارای صلاحیت لازم استفاده شود. در ارتباط با نکته دوم نیز مبرهن است که تصویب آیین‌نامه موضوع این ماده توسط شورای عالی استاندارد مغایر اصل یکصدوسی‌وهشتم قانون اساسی است و به همین دلیل باید اصلاح گردد. با توجه به نکات مطروحه بالا پیشنهاد می‌شود ماده (۱۳) به‌صورت زیر اصلاح گردد:

اصلاح ماده (۱۳)

۱. در سطر دوم عبارت «اشخاص حقیقی و حقوقی» جایگزین کلمه «افراد» گردد.
۲. در سطر چهارم عبارت «دستورالعملی» جایگزین عبارت «آیین‌نامه‌ای» گردد.

ماده (۱۴)

درخصوص این ماده دو نکته اساسی وجود دارد:

۱. با توجه به ماده (۴) این طرح و ماده (۲) پیشنهادی در این گزارش، وظایف تخصصی سازمان در قالب چهار مرکز یا شرکت مستقل دارای ماهیت عمومی غیردولتی تعریف و تبیین شده است، لذا تشکیل یک نظام جامع کنترل کیفیت کشور دارای اساسنامه و شرح وظایف، مشخص با مبانی تشکیل سازمان استاندارد منافات خواهد داشت. اصولاً ارتقای وظایف نظارتی باید در زمان برون‌سپاری این وظایف به

بخش خصوصی و تأیید صلاحیت آنها مورد تأکید قرار گیرد که این امر جزو وظایف مرکز یا شرکت مستقل تأیید صلاحیت است.

۲. تصویب اساسنامه و شرح وظایف توسط شورای عالی استاندارد مغایر اصل هشتادوپنجم قانون اساسی است.

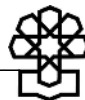
بنابراین با توجه به نکات بالا به خصوص نکته اول، پیشنهاد می‌شود ماده (۱۴) طرح حذف شود.

ماده (۱۴) - حذف شود.

ماده (۱۵)

این ماده طرح برگرفته از ماده (۱۷) قانون فعلی استاندارد است با این تفاوت که تبصره «۱» فعلی حذف گردید. گفتنی است که حذف تبصره «۱» قانون فعلی با اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی و رویکرد نوین استانداردسازی جهان کاملاً سازگار است و جزو نقاط قوت ماده (۱۵) طرح است.

درخصوص تبصره این ماده باید گفت که به منظور رعایت اصل استقلال آزمایشگاه‌ها و انجام صحیح آزمایشات و انتشار نتایج باید بر انجام خدمات آزمایشگاهی توسط آزمایشگاه‌های تأیید صلاحیت شده بخش‌های خصوصی، تعاونی یا مراکز علمی و دانشگاهی بیشتر تأکید شود و در صورت عدم وجود این آزمایشگاه‌ها، سازمان رأساً به ایجاد آزمایشگاه اقدام نماید.

بازنویسی تبصره ماده (۱۵) - گمرکات کشور موظفند خدمات آزمایشگاهی خود را از آزمایشگاه‌های بخش‌های خصوصی، تعاونی یا مراکز علمی و دانشگاهی که صلاحیت‌شان مورد تأیید سازمان استاندارد قرار گرفته است، دریافت نمایند. در صورت عدم وجود این آزمایشگاه‌ها، سازمان رأساً اقدام به ایجاد آزمایشگاه خواهد کرد.

ماده (۱۶)

براساس این ماده دامنه فعالیت سازمان استاندارد شامل کنترل کمی و کیفی محصولات در کل زنجیره تولید و توزیع با گستره جغرافیایی تمام جهان است. به‌عنوان مثال شامل نظارت به تولید مواد اولیه در یک کشور آفریقایی یا آمریکای لاتین تا کارخانه‌ای در مرکز ایران خواهد بود. محل عرضه و مصرف آن نیز در اقصی نقاط کشور است. از یکسو بسیار مبرهن است که انجام این مأموریت غیرممکن است، ازسوی دیگر موضوع رقابت با مؤسسات خارجی فاقد معنی است. اگر منظور کسب سود است که در این صورت در موارد مرتبط با ایمنی و بهداشت، رقابتی شدن فعالیت‌ها اساساً مفهومی ندارد و از طرفی دیگر با مبانی ایجاد سازمان استاندارد و غیرانتفاعی بودن آن منافات دارد.

به‌همین دلیل پیشنهاد می‌شود ماده (۱۶) طرح حذف گردد.

ماده (۱۶) - حذف گردد.

ماده (۱۷)

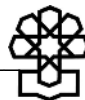
موضوع حضور در مجامع و مراجع تخصصی بین‌المللی و منطقه‌ای استانداردسازی، تأیید صلاحیت، ارزیابی انطباق و اندازه‌شناسی جزو وظایف و مأموریت‌های اصلی سازمان استاندارد است و بسیار مبرهن است که سازمان استاندارد هر کشوری نماینده آن کشور در مجامع بین‌المللی است و طرح موضوع نماینده دولت در مجامع مستقل بین‌المللی با توجه به تعریف ماهیت غیردولتی سازمان موضوعیت ندارد. این امر در قالب ماده‌ای جداگانه مطرح شد. به‌همین دلیل پیشنهاد می‌شود ماده (۱۷) طرح و تبصره آن حذف گردند و متناظر آن در قالب یک بند به ماده (۵) این طرح که به امر مأموریت‌ها و وظایف می‌پردازد، اضافه شود.

ماده (۱۷) - ماده (۱۷) و تبصره آن حذف گردد و بجای آن محتوای این ماده به‌صورت زیر جایگزین گردد و در قالب یک بند به ماده (۵) این طرح اضافه شود (ترجیحاً بعد از بند «۴» ماده (۵) طرح):

- مشارکت و حضور فعال و مؤثر در سازمان جهانی استاندارد (ISO) و کمیته‌های فنی آن و مجامع و مراجع تخصصی بین‌المللی و منطقه‌ای استاندارد به نمایندگی از ایران.

ماده (۱۸)

مباحث مطرح شده در این ماده به‌ترتیب دارای تفریط و افراط است از یکسو در صدر ماده به امر انجام تحقیقات جهت تدوین استانداردها می‌پردازد که فقط محور استانداردسازی را مورد هدف قرار می‌دهد و نسبت به محورهای تأیید صلاحیت، ارزیابی انطباق و اندازه‌شناسی سکوت اختیار می‌کند. ازسوی دیگر در ذیل ماده دامنه

فعالیت سازمان را آنقدر گسترش می‌دهد که حتی بهبود روش‌های تولید و افزایش کارایی صنایع، کشاورزی و بخش خدمات را نیز مشمول همکاری کلیه دستگاه‌های اجرایی محسوب می‌کند. بنابراین باید درجه شمول همکاری نهادهای مختلف با سازمان استاندارد در چارچوب مبانی تعریف شده درخصوص تأسیس سازمان استاندارد تعریف شود: به این دلیل پیشنهاد می‌شود ماده (۱۸) طرح به صورت زیر اصلاح گردد:

ماده (۱۸) - کلیه دستگاه‌های اجرایی، مراکز علمی و پژوهشی کشور به منظور انجام تحقیقات در حوزه مأموریت‌ها و وظایف سازمان مکلف به همکاری با سازمان استاندارد می‌باشند.

ماده (۱۹)

این ماده در واقع برداشتی از ماده (۷) قانون فعلی مؤسسه استاندارد است با این تفاوت اساسی که تبصره آن در این طرح حذف شده است.

از آنجا که فلزات گرانبها نقش مهمی را در اقتصاد و خصوصاً اقتصاد خانواده ایفا می‌کنند و تعیین عیار آنها برای حفظ سرمایه‌های مردمی حائز اهمیت فراوان است، ماده (۷) قانون فعلی مؤسسه استاندارد و تبصره ذیل آن از نکات قوت قانون جاری مؤسسه استاندارد است. وجود تبصره این قانون دامنه شمول وظایف سازمان استاندارد در امر تعیین معیار رسمی را به روشنی مشخص می‌سازد. به همین دلیل پیشنهاد می‌شود تبصره ماده (۷) قانون جاری مؤسسه استاندارد به ماده (۱۹) این طرح به صورت زیر اضافه شود:

اضافه شدن تبصره زیر به ماده (۱۹)

تبصره - تدوین استاندارد، نشر آگهی‌های قانونی، اجرای استاندارد، علامتگذاری و کنترل استاندارد مصنوعات فلزات گرانبها تابع مقررات کلی این قانون است و سازمان تنها مرجع قانونی انگذاری و تعیین عیار فلزات گرانبهاست.

ماده (۲۰)

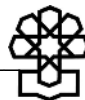
هرچند این ماده با توجه به مبانی تعریف شده در این طرح جزو وظایف اصلی مرکز مستقل اندازه‌شناسی است اما با توجه به اهمیت موضوع و به‌منظور حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان جزو موارد قوت طرح به حساب می‌آید که بایستی با توجه به اهمیت ارتباط و پذیرش بین‌المللی و ضرورت عضویت در نهادهای بین‌المللی اندازه‌شناسی، تقویت شود.

ماده (۲۰) - وجود این ماده ضروری و حائز اهمیت است.

ماده (۲۱)

موضوع مسئولیت تولیدکننده یا خدمات‌دهنده در مقابل مصرف‌کنندگان کالاها و خدمات امری مبرهن بوده، اما حفظ و ارتقای سطح استاندارد کالا و خدمات بسیار حائز اهمیت است که باید مورد تأکید قرار گیرد و به‌همین دلیل پیشنهاد می‌شود ماده (۲۱) طرح حفظ گردد.

ماده (۲۱) - مورد تأیید است.

ماده (۲۲)

با توجه به مبانی تعریف شده و ماهیت غیردولتی سازمان استاندارد و به خصوص رویکرد نوین استانداردسازی و برون‌سپاری فعالیت‌ها اعم از استانداردسازی، اجرا و نظارت و غیره تعریف مجدد پژوهشگاه استاندارد فاقد موضوعیت است. با توجه به گستردگی زمینه‌های استانداردسازی و پیشرفت‌های تکنولوژی و لزوم پژوهش‌های گسترده در تمامی ابعاد و زمینه‌ها نمی‌توان تمامی پژوهش‌های لازم را در یک پژوهشگاه حتی بزرگ، فعال و دارای امکانات وسیع متمرکز کرد، بلکه باید از ظرفیت پژوهشی تمامی مراکز علمی، تحقیقاتی و پژوهشی داخل و خارج از کشور بهره گرفت.

گفتنی است که با توجه به مبانی تعریف شده در ماده (۴) همین طرح موضوع اداره آزمایشگاه‌های مرجع در حیطه وظایف مرکز مستقل ارزیابی انطباق بوده و انجام تحقیقات جهت تدوین و به روزرسانی استانداردها نیز جزو وظایف مرکز مستقل استانداردسازی است. بنابراین تجمیع این وظایف در پژوهشگاه استاندارد بدون معنی و غیرقابل دفاع است.

ماده (۲۲) - حذف گردد.

ماده (۲۳)

با توجه به مبانی تعریف شده در ماده (۴) این طرح، ارکان سازمان استاندارد علاوه بر رئیس سازمان در قالب رؤسای چهار مرکز مستقل غیردولتی بازتعریف شده است. به همین دلیل پیشنهاد می‌شود ماده (۲۳) به صورت زیر اصلاح گردد:

اصلاح ماده (۲۳)

بند «۳» به صورت زیر اضافه شود:

۳. مراکز مستقل استانداردسازی، ارزیابی انطباق، تأیید صلاحیت و اندازه‌شناسی.

ماده (۲۴)

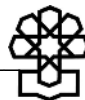
با توجه به تغییر جایگاه و ماهیت سازمان استاندارد و تفکیک مأموریت‌ها و وظایف لازم است ترکیب فعلی اعضای شورای عالی استاندارد تغییر نماید و تعداد نمایندگان دولت به مراتب کاسته شود. در همین راستا حضور معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رئیس‌جمهور و وزیر دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح از ضرورت کمتری برخوردار است. همچنین در بند «۱۰» ماده (۲۴) انتخاب دو نفر متخصص فاقد محدودیت زمانی است. در تبصره‌های این ماده نیز ابهاماتی به شرح زیر وجود دارد:

۱. عبارت انتهایی تبصره «۱» موجد این ابهام مفهومی است که اتخاذ تصمیم در شورای عالی استاندارد منوط به رأی نصف به علاوه یک کلیه اعضای شورای استاندارد شده است درحالی که باید رأی نصف به علاوه یک کلیه اعضای حاضر در جلسه رسمی ملاک باشد.

۲. در تبصره «۲» عبارت «نمایندگان استان» مبهم است و ضروری است عبارت «مجلس شورای اسلامی» به آن اضافه شود. بنابراین با توجه به نکات مطروحه بالا پیشنهاد می‌شود ماده (۲۴) طرح به صورت زیر اصلاح گردد:

اصلاح ماده (۲۴)

۱. در انتهای بند «۲» عبارت «استاندارد» اضافه شود.

۲. بند «۳» و عبارت «و دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح» در انتهای بند «۵» حذف گردد.
۳. رؤسای مراکز چهارگانه مستقل تابع سازمان و رئیس اتاق تعاون اضافه شود.
۴. در انتهای بند «۱۰» عبارت «به مدت ۳ سال» اضافه شود.
۵. در انتهای سطر سوم تبصره «۱»، عبارت «حاضر در جلسه رسمی» جایگزین عبارت «شورای عالی استاندارد» گردد.
۶. در سطر چهارم تبصره «۲» عبارت «مجلس شورای اسلامی» بعد از عبارت «نمایندگان استان» اضافه شود.

ماده (۲۵)

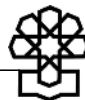
در ارزیابی و تحلیل ماده (۲۵) طرح نکات ذیل وجود دارد:

۱. در بند «۱» به کار بردن واژه «استراتژی» مغایر اصل (۱۵) قانون اساسی است و بهتر است از واژه «خطمشی» استفاده شود و جلوگیری از شائبه ماهیت تقنینی امر تصویب سیاستگذاری کلان در حوزه استاندارد بدون ارائه هیچ‌گونه ضابطه مشخص از روی مجلس شورای اسلامی و رفع مغایرت با اصل (۸۵) قانون اساسی نیز پیشنهاد می‌شود. به جای واژه «تصویب» از واژه «تعیین» استفاده گردد.
۲. در بند «۳» و «۸» موضوع تصویب آیین‌نامه‌ها مغایر اصل (۱۳۸) قانون اساسی است و به همین دلیل پیشنهاد می‌شود از عبارت جایگزین «دستورالعمل» یا ضوابط استفاده گردد.
۳. بند «۶» با اصل (۵۵) قانون اساسی در تعارض است زیرا وظیفه رسیدگی و حسابرسی به کلیه حساب‌های وزارتخانه‌ها، شرکت‌های دولتی و سایر دستگاه‌ها که به‌نحوی از بودجه کل کشور استفاده می‌کنند به عهده دیوان محاسبات کشور است و این سازمان تنها نهاد عهده‌دار تهیه گزارش تفریح بودجه سالیانه کشور است.

- در صورتی که مفهوم عبارت این بند بیان ضوابط حسابرسی داخلی سازمان است باید این موضوع تصریح شود تا شائبه مغایرت با اصل (۵۵) قانون اساسی ایجاد نشود.
۴. با توجه به ماهیت غیردولتی سازمان لازم است در انتهای سطر اول بند «۱۲» عبارت «سازمان‌های دولتی» به «سازمان‌های غیردولتی» تغییر یابد.
۵. امکان تفویض برخی اختیارات شورای عالی استاندارد به مراکز مستقل ذیربط.
۶. در تبصره ماده (۲۵) با عنایت به عدم تعیین نوع و چگونگی این «تناسب» در این تبصره، محل ابهام بوده و پیشنهاد می‌شود به جای عبارت «متناسب با» عبارت «به میزان» و یا «به اندازه» ذکر شود. بنابراین با توجه به نکات مطروحه فوق‌الذکر پیشنهاد می‌شود ماده (۲۵) طرح به صورت زیر اصلاح گردد:

اصلاح ماده (۲۵)

۱. بازنویسی بند «۱» به صورت ذیل: «تعیین خط‌مشی و سیاست‌های راهبردی سازمان و نظارت بر حسن اجرای آنها»
۲. در بند «۳» واژه «ضوابط» جایگزین واژه «آیین‌نامه‌های» گردد.
۳. در بند «۶» عبارت «داخلی سازمان» بعد از عبارت «تفریغ بودجه» اضافه شود و واژه «سازمان» نیز پس از عبارت «مفاصاحساب» حذف گردد.
۴. در بند «۸» واژه «دستورالعمل» جایگزین واژه «آیین‌نامه» گردد.
۵. در بند «۱۲» عبارت «سازمان‌های غیردولتی» جایگزین عبارت «سازمان‌های دولتی» گردد.
۶. اضافه شدن بند «۱۴» به صورت زیر:
تفویض برخی اختیارات شورای عالی استاندارد به رئیس سازمان و مراکز مستقل ذیربط.

ماده (۲۶)

این ماده در واقع همان ماده (۲۱) قانون جاری مؤسسه استاندارد است با این تفاوت که انتخاب رئیس سازمان از ۳ به ۴ سال افزایش یافته است که این امر با مدت دوره ۴ ساله رئیس‌جمهوری نیز سازگار است.

ماده (۲۶) - مورد تأیید است.

ماده (۲۷)

با توجه به ماهیت عمومی غیردولتی سازمان استاندارد، طرح موضوع همپراز بودن رئیس سازمان با مقامات بند «ج» قانون مدیریت خدمات کشوری فاقد معنا و مفهوم است. به همین دلیل پیشنهاد می‌شود ماده (۲۷) طرح حذف گردد.

ماده (۲۷) - حذف گردد.

ماده (۲۸)

نکات مهم در بررسی این ماده به شرح زیر است:

۱. در بند اول بیان آیین‌نامه‌های مربوطه دارای ابهام است، باید آیین‌نامه مربوط در چارچوب قانون ذکر گردد و همچنین موضوع نحوه تعیین حقوق کارکنان نیز باید مشخص باشد.

۲. در بندهای ششم و هفتم موضوع تصویب آیین‌نامه‌ها توسط شورای عالی استاندارد مغایر با اصل (۱۳۸) قانون اساسی است و باید از عبارت جایگزین «ضوابط» و «دستورالعمل» استفاده گردد.

اصلاح ماده (۲۸)

۱. در بند اول عبارت «تعیین حقوق» بعد از عبارت «مدیران و» گنجانده شود.
۲. در بندهای ششم و هفتم واژه‌های «ضوابط» و «دستورالعمل» به ترتیب جایگزین واژه‌های «آیین‌نامه‌های» و «آیین‌نامه» گردد.

ماده (۲۹)

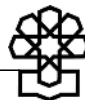
با توجه به وظایف و مأموریت‌های سازمان استاندارد، عضویت رئیس سازمان در شوراهای مختلف و مرتبط، امری ضروری است، اما به دلیل ماهیت غیردولتی سازمان، عضویت رئیس سازمان استاندارد با حق رأی در مجامع و شوراهای مذکور خلاف اصول ۶۰ و ۱۳۸ قانون اساسی است.

ماده (۲۹) - در ذیل این ماده عبارت «بدون حق رأی» قبل از عبارت «عهده‌دار خواهد بود» اضافه گردد.

ماده (۳۰)

این ماده در واقع بازنویسی ماده (۹) قانون جاری مؤسسه استاندارد است با این تفاوت اساسی که میزان حبس از یک ماه تا دو سال به نودویک روز تا دو سال و جریمه نقدی نیز از یکصد هزار ریال تا پنج میلیون ریال به ده میلیون تا دویست میلیون ریال افزایش یافته است.

موضوع ماده (۱۱) این طرح به عدم رعایت استاندارد اجباری برمی‌گردد و به موجب ماده (۱۰) همین طرح، مهمترین شرایط لازم برای اجباری شدن استاندارد،

ایمنی و حفظ سلامت عمومی است. بنابراین با توجه به اهمیت حیاتی رعایت استاندارد اجباری که به سلامت عمومی و ایمنی مردم جامعه، گره خورده است لذا باید جریمه‌های کافی و بازدارنده وضع شود، به همین دلیل آیا عدم رعایت استاندارد اجباری توسط یک واحد که ممکن است جان صدها یا هزاران انسان را به خطر اندازد با میزان جریمه ده میلیون تا دویست میلیون ریال تناسبی دارد یا این میزان جریمه بازدارنده است؟ باید با تقویت قانون حمایت از حقوق مصرف‌کننده و تعیین جرائم حداکثری در این قانون از ایمنی و سلامت عمومی جامعه دفاع کرد.

نکات اصلاحی ماده (۳۰) طرح به شرح زیر است:

۱. در سطر دوم ماده عبارت «رعایت شرایط و امکانات و دفعات مراتب جرم اعم از تذکر، تهدید و اخذ تعهد سازمان» زائد و خارج از عرف قانون‌نویسی است و این ابهام را به وجود می‌آورد که در مرتبه چندم و در چه صورتی مرتکب باید به حبس و جزای نقدی محکوم گردد.

۲. تبصره «۱» این ماده باید حذف گردد زیرا اولاً به موجب لایحه مبارزه با قاچاق کالا و ارز، مقررات مفصل و جامعی در خصوص کالاهای وارداتی فاقد رمزیننه پیش‌بینی شده است ثانیاً و به موجب همین لایحه، «قانون نحوه اعمال تعزیرات حکومتی راجع به قاچاق کالا و ارز» منسوخ اعلام گردیده است.

۳. با توجه به ماهیت ماده (۳۱) طرح، مفاد تبصره «۳» باید برای این ماده نیز جاری گردد. لذا پیشنهاد می‌شود تبصره «۳» اصلاح گردد و عبارت «ماده (۳۱)» نیز در این تبصره ذکر گردد.

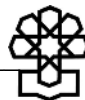
۴. در تبصره «۴» آمده است که چنانچه مرجع رسیدگی‌کننده جرم، موضوع این ماده را احراز کند درخصوص حکم به جمع‌آوری کالاهای فاقد استاندارد دارای اختیار است. درحالی که به نظر می‌رسد این امر باید به‌عنوان یک تکلیف مطرح گردد. بنابراین با توجه به نکات مطروحه بالا پیشنهاد می‌شود ماده (۳۰) به‌صورت زیر اصلاح گردد:

اصلاح ماده (۳۰)

۱. در صدر ماده عبارت «با رعایت شرایط و امکانات و دفعات مراتب جرم اعم از تذکر، تهدید و اخذ تعهد توسط سازمان» حذف گردد.
۲. در سطر دوم و سوم عبارت «به حبس تعزیری درجه شش یا جزای نقدی درجه پنج یا هر دو» جایگزین عبارت «از نودویک روز ... دویست میلیون ریال» گردد.
۳. تبصره «۱» حذف گردد.
۴. در صدر تبصره «۳» عبارت «و ماده (۳۱)» بعد از عبارت «تبصره «۴» این ماده» اضافه گردد.
۵. در سطر دوم تبصره «۴» واژه «باید» جایگزین واژه «می‌توانند» گردد و عبارت «یا عرضه‌کنندگان» و «و اصلاح یا انهدام محصول» به‌ترتیب بعد از «تولیدکنندگان کالا» و «سطح بازار» اضافه گردد.
۶. در تبصره «۴» به‌منظور حفظ انسجام موضوع در ماده و تبصره‌های آن واژه «خدمات» حذف گردد یا در سایر تبصره‌ها موضوع خدمات به‌نوعی گنجانده شود.

ماده (۳۱)

علاوه‌بر ایرادات شکلی در متن این ماده می‌توان به نکات زیر اشاره کرد:

۱. در سطر هفتم ماده درج عبارت «چاپ علامت استاندارد بدون مجوز» با موضوع «استفاده از علامت استاندارد بدون دریافت پروانه» مندرج در متن تبصره تداخل دارد.

۲. به منظور افزایش آگاهی مشمولین این قانون لازم است به همان مجازات ماده (۵۲۵) قانون مجازات اسلامی در ذیل تبصره تصریح شود (یعنی حبس تعزیری درجه چهار).

۳. بهتر است موضوع جرم‌انگاری تبلیغ غیرواقعی در خصوص استاندارد کالا یا خدمات در یک ماده مستقل ذکر گردد و مجازات مناسبی برای آن پیش‌بینی گردد یا دامنه مجازات تعیین شده به‌گونه‌ای باشد که قابل تعمیم به موضوع تبلیغات غیرواقعی نیز باشد.

اصلاح ماده (۳۱)

۱. در سطر دوم ماده حرف «از» قبل از واژه «ظروف» و در سطر هشتم حرف «به» قبل از واژه «تبلیغات» اضافه شود.

۲. در انتهای سطر هفتم عبارت «و یا نسبت به چاپ علامت استاندارد بدون مجوز اقدام نماید» حذف گردد.

۳. در سطر دهم عبارت «حبس تعزیری درجه شش یا جزای نقدی درجه پنج» جایگزین عبارت «از شش ماه تا دو سال و...» گردد.

۴. در ذیل تبصره عبارت «به حبس تعزیری درجه چهار محکوم خواهد شد» جایگزین عبارت «مجازات‌های مصرح در تبصره ماده (۵۲۵) قانون مجازات اسلامی محکوم خواهد شد» گردد.

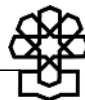
ماده (۳۲)

این ماده از ابعاد رعایت استانداردها و بازدارندگی و پیشگیرانه بودن آن در جهت حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان بسیار حائز اهمیت است به‌گونه‌ای که در اتحادیه اروپا به‌جای نظارت سختگیرانه در اجرای استانداردها، به افزایش جریمه‌ها و تقویت قوانین حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان کالا می‌پردازند.

به‌منظور اصلاح ماده (۳۲) لازم است موارد ذیل مورد توجه قرار گیرد:

۱. جرائم لحاظ شده برای متخلفان بسیار ناچیز بوده به‌گونه‌ای که حتی برای فوت مصرف‌کننده حداقل ۳ سال حبس پیش‌بینی شده و جریمه نقدی آن نیز می‌تواند حداقل معادل ۶۰ میلیون ریال تعیین شود. این درحالی است که فقط جریمه مادی در قوانین اتحادیه اروپا بالغ بر یکصد میلیون یورو برای هر محصول تولید یا عرضه شده است زیرا تولیدات صنعتی، در مقیاس زیاد تولید و ارائه می‌شوند و چنانچه مصرف محصولی بتواند منجر به صدمه یا مرگ یک نفر شود، می‌تواند جان ده‌ها، صدها و حتی هزاران نفر دیگر را نیز در معرض خطر قرار دهد، برای این موضوع در قانون پیش‌بینی متناسب، پیشگیرانه و کافی نشده است. این ماده طرح، همان ماده (۱۲) قانون جاری مؤسسه است و میزان حبس تغییری نکرده و فقط میزان جریمه نقدی آن تا حدودی افزایش یافته است.

۲. مجازات‌های حبس پیش‌بینی شده باید براساس طبقه‌بندی جدید مجازات‌های تعزیری، که به‌موجب قانون جدید مجازات لازم‌الاجرا می‌باشد، تنظیم گردد. به‌موجب قانون جدید، مجازات‌های تعزیری در هشت درجه طبقه‌بندی شده است که

مجازات‌های مذکور در این ماده با این طبقه‌بندی تطابقی ندارد.

اصلاح ماده (۳۲)

۱. در بند «۱» عبارت «حبس تعزیری درجه شش یا جزای نقدی درجه پنج یا هر دو خواهد بود» جایگزین عبارت «شش ماه تا دو سال حبس تعزیری و...» گردد.
۲. در بند «۲» عبارت «حبس تعزیری درجه پنج یا جزای نقدی درجه چهار یا هر دو خواهد بود» جایگزین عبارت «یک تا سه سال حبس تعزیری و...» گردد.
۳. در بند «۳» عبارت «حبس تعزیری درجه چهار یا جزای نقدی درجه سه یا هر دو خواهد بود» جایگزین عبارت «سه الی ده سال حبس تعزیری و...» گردد.
۴. در بند «۴» عبارت «حبس تعزیری درجه سه یا جزای نقدی درجه دو و شلاق تعزیری درجه شش یا هر سه خواهد بود» جایگزین عبارت «سه الی پانزده سال حبس تعزیری و...» گردد.

ماده (۳۳)

این ماده در واقع همان ماده (۱۰) قانون جاری مؤسسه استاندارد است با این تفاوت که جزای نقدی تاحدودی افزایش یافته است.

با توجه به اطلاق عبارت «هر شخص حقیقی یا حقوقی» در این ماده، عبارت «هر کاسب و تاجر» زائد و قابل حذف است. همچنین عبارت «با رعایت شرایط و... تا اخذ تعهد توسط سازمان» زائد و خارج از عرف قانون‌نویسی است.

اصلاح ماده (۳۳)

۱. در صدر ماده عبارت «هر کاسب و تاجر و یا» حذف گردد.
۲. در سطر چهارم عبارت «با رعایت شرایط و امکانات خاصی و دفعات و مراتب جرم و مراتب و مراتب تعزیر اعم از تذکر، تهدید و اخذ تعهد توسط سازمان» حذف گردد.

۳. در انتهای سطر ششم عبارت «به حبس تعزیری درجه شش یا جزای نقدی درجه پنج یا هر دو» جایگزین عبارت «به حبس از دو ماه تا دو سال ... تا پنجاه میلیون ریال» گردد.

ماده (۳۴)

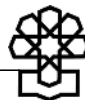
این ماده در واقع برگرفته از بخش دوم ماده (۱۳) قانون فعلی مؤسسه استاندارد می‌باشد که میزان جریمه نقدی در آن تاحدودی افزایش یافته است. در قانون فعلی علاوه بر مسئولین واحدهای تولیدی و خدماتی، ممانعت سایر اشخاص از ورود بازرسان نیز مشمول عنوان مجرمانه است که در ماده (۳۴) طرح حذف شده است. به نظر می‌رسد پیش‌بینی این موضوع در جلوگیری از اختلال در کار بازرسان مؤثر باشد.

اصلاح ماده (۳۴)

۱. در سطر دوم عبارت «و یا سایر اشخاص» بعد از عبارت «اجباری» اضافه گردد.
۲. در سطر چهارم عبارت «به حبس تعزیری درجه هفت یا جزای نقدی درجه شش یا هر دو» جایگزین عبارت «به حبس از پنج ماه تا یکسال و ... یکصد میلیون ریال» گردد.

ماده (۳۵)

این ماده دارای ابهام است. چنانچه قلمرو و موضوع نظارت بازرسان، تخلفات و جرائم احتمالی اشخاص موضوع این طرح باشد، این امر در ماده (۳۴) پیش‌بینی شده است و چنانچه تخلفات دیگری مدنظر باشد مصادیق و محدوده این موارد باید مشخص می‌شد. همچنین با عنایت به مفاد ماده (۳۶) این طرح که قوه قضائیه مکلف گردید تا شعب ویژه‌ای را به منظور رسیدگی به جرائم موضوع این قانون تشکیل دهد، پیش‌بینی صلاحیت برای سازمان تعزیرات بی‌معنا و زائد است.

ماده (۳۵) - حذف گردد.

ماده (۳۶)

در ارزیابی این ماده نکات زیر وجود دارد:

۱. به نظر می‌رسد در کنار دادگاه ویژه باید داسرای ویژه نیز پیش‌بینی گردد.

۲. عبارت «شعب تخصصی» مناسب‌تر از «شعب ویژه» است.

۳. اختصاص شعب موجود برای بررسی موضوع این ماده کفایت می‌کند و

ضرورتی به ایجاد شعب جدید نیست. ضمن اینکه ایجاد شعب دارای بار مالی بوده و

احتمالاً ایراد اصل ۷۵ قانون اساسی را به همراه خواهد داشت.

اصلاح ماده (۳۶)

۱. در سطر اول عبارت «شعب تخصصی» جایگزین عبارت «شعب ویژه‌ای» گردد.

۲. عبارت «و داسرای ویژه» بعد از عبارت «دادگاه عمومی» اضافه گردد.

۳. در ذیل این ماده عبارت «اختصاص دهد» جایگزین عبارت «ایجاد نماید» گردد.

ماده (۳۷)

این ماده در واقع بازنویسی ماده (۱۸) «قانون حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان مصوب

۱۳۸۸/۷/۲۳» است و میزان جریمه نقدی آن نیز به صراحت پیش‌بینی شده است. بنابراین

به دلیل عدم ضرورت وجود این ماده پیشنهاد می‌گردد که ماده (۳۷) طرح حذف گردد.

ماده (۳۷) - حذف گردد.

ماده (۳۸)

با عنایت به لایحه جدید آیین دادرسی کیفری، مناسب است عبارت «بدون شکایت شاکی خصوصی» به عبارت «بدون شکایت شاکی یا مدعی خصوصی» تغییر یابد. وجود عبارت «از طریق سازمان» نه تنها زائد بوده بلکه مضر نیز هست و با جنبه عمومی جرم هم منافات دارد.

اصلاح ماده (۳۸)

۱. عبارت «بدون شکایت شاکی یا مدعی خصوصی» جایگزین عبارت «بدون شکایت شاکی خصوصی» گردد.
۲. در ذیل ماده عبارت «از طریق سازمان» حذف گردد.

ماده (۳۹)

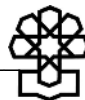
مفاد این ماده، قاعده تعدد در جرائم را بیان می‌کند که با توجه به اصول و قواعد حقوق کیفری نه تنها در خصوص جرائم موضوع این قانون بلکه در مورد تمامی جرائم قابل اجرا و تعمیم است. بنابراین وجود این ماده زائد و باید حذف گردد.

ماده (۳۹) - حذف گردد.

ماده (۴۰)

متن این ماده به منظور سازگاری بیشتر با ادبیات حقوقی نیازمند اصلاح و بازنویسی است.

بازنویسی ماده (۴۰) - «چنانچه برای جرائم موضوع این قانون در سایر قوانین مجازات شدیدتری پیش‌بینی شده باشد، مرتکب به همان مجازات محکوم خواهد شد».

ماده (۴۱)

موضوع استقلال مالی و اداری سازمان با توجه به ماهیت غیردولتی بودن سازمان قابل دستیابی و تأکید بر نحوه اداره امور حائز اهمیت است.

ماده (۴۱) - مورد تأیید است.

ماده (۴۲)

در بررسی این ماده ضروری است نکات ذیل مورد توجه قرار گیرد:

۱. در بند «۲» موضوع فروش تولیدات موضوعیت ندارد و همانگونه که در بند «۵» ماده (۲۵) این طرح آمده، دریافت موضوع تعرفه خدمات واجد اهمیت است.
۲. درآمدهای موضوع بند «۵» دارای اشکال شرعی و قانونی است و باید به صاحبان کالا عودت داده شود.

اصلاح ماده (۴۲)

۱. در انتهای بند «۲» عبارت «و یا فروش تولیدات» حذف گردد.
۲. بند «۵» حذف گردد.

ماده (۴۳)

با توجه به ماهیت سازمان که عمومی غیردولتی تعریف گردیده، واریز درآمدهای سازمان به خزانه فاقد معنا و مفهوم است و به همین دلیل پیشنهاد می‌شود ماده (۴۳) طرح حذف گردد.

ماده (۴۳) - حذف گردد.

ماده (۴۴)

موضوع تصویب آیین‌نامه استخدامی توسط شورای عالی استاندارد به دلیل ماهیت عمومی غیردولتی سازمان مورد تأیید است و با اصل هشتادوپنجم قانون اساسی نیز مغایرتی ندارد. به همین دلیل حفظ این ماده با توجه به اهمیت موضوع استخدام در سازمان استاندارد، مفید است.

ماده (۴۴) - مورد تأیید است.

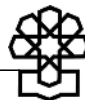
ماده (۴۵)

با توجه به ماهیت غیردولتی سازمان، موضوع این ماده فاقد ضرورت است و به همین دلیل پیشنهاد می‌شود ماده (۴۵) طرح حذف گردد.

ماده (۴۵) - حذف گردد.

ماده (۴۶)

با توجه به حذف ماده (۲۲) این طرح بنا به دلایل گفته شده و تعریف مراکز چهارگانه مستقل و در راستای برون‌سپاری و حرکت به سوی رویکرد نوین استانداردسازی در جهان، وجود پژوهشگاه استاندارد فاقد موضوعیت خواهد بود. از سوی دیگر در هیچ‌یک از مواد طرح بجز ماده (۲۲) طرح که با عنایت به دلایل نامبرده واجد حذف است، نسبت به تعیین و تکلیف درخصوص پژوهشگاه استاندارد سکوت اختیار شده و موجبات ابهام در این طرح را فراهم ساخته است. به همین دلیل درخصوص تعیین و تکلیف

پژوهشگاه استاندارد و رفع ابهام، باید یک تبصره به ذیل این ماده اضافه گردد.

اصلاح و اضافه شدن تبصره به ماده (۴۶)

۱. عبارت «از جمله پژوهشگاه استاندارد» حذف گردد.

۲. تبصره - سازمان موظف است ظرف مدت شش ماه پس از تصویب این قانون نسبت به واگذاری پژوهشگاه استاندارد اقدام نماید و نیروی انسانی موجود را به مراکز چهارگانه مستقل سازمان منتقل نماید.

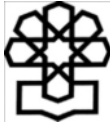
ماده (۴۷)

درخصوص مقوله استاندارد باید از یک قانون پیروی کرد و از تعیین و تکلیف موضوع استاندارد در قوانین مختلف، مغایر یا موازی و یا حتی مکمل اجتناب کرد و یک قانون فصل الخطاب مقوله استاندارد در کشور گردد. از طرف دیگر درج عبارت «قانون اصلاح قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد» زائد است زیرا وقتی یک قانون حذف می شود اصلاحات بعدی آن نیز حذف می گردد. به همین دلیل پیشنهاد می شود ماده (۴۷) طرح به صورت زیر اصلاح گردد:

اصلاح ماده (۴۷)

۱. در سطر اول عبارت «راجع به استاندارد» جایگزین عبارت «مغایر با آن» گردد.

۲. در ذیل این ماده عبارت «اصلاحات بعدی آن» جایگزین عبارت «قانون اصلاح قانون اصلاح قوانین و مقررات مؤسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران مصوب سال ۱۳۷۶ مجلس شورای اسلامی» گردد.

شماره ۵ مسلسل: ۱۲۴۹۶

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: اظهار نظر کارشناسی درباره: «طرح تأسیس سازمان ملی استاندارد ایران»

نام دفاتر: مطالعات انرژی، صنعت و معدن (گروه صنعت)، مطالعات حقوقی،
مطالعات برنامه و بودجه، مطالعات اجتماعی، مطالعات فرهنگی و مطالعات زیربنایی
تهیه و تدوین‌کنندگان: علی اصغر اژدری، علی اکبر حسین زاده

مدیر مطالعه: علی اصغر اژدری

ناظران علمی: محمدرضا محمدخانی، هوشنگ محمدی

متقاضی: کمیسیون اجتماعی

همکاران: حامد ناظمی، سیدحجت‌اله علم‌الهدی، رضا زهروی، میثم عظیمی (دفتر حقوقی)
اکبر شکوهی، عباس محسنی، محمدرضا مالکی (دفتر برنامه و بودجه)، سیدعلی کشفی،
هادی سلیمانی قره‌گل (دفتر فرهنگی)، الهه سلیمانی (دفتر زیربنایی)
همکاران خارج از مرکز: فرزین انتصاریان و کارشناسان همکار

اظهار نظرکنندگان خارج از مرکز: —

ویراستار تخصصی: —

ویراستار ادبی: —

واژه کلیدی:

سازمان استاندارد

تاریخ شروع مطالعه: ۱۳۹۱/۵/۴

تاریخ خاتمه مطالعه: ۱۳۹۱/۵/۱۱

تاریخ انتشار: ۱۳۹۱/۵/۱۴